

Поліна Кулакова

Я ПАМ'ЯТАТИМУ ТВОЄ ОБЛИЧЧЯ

Темпора

2023

ЗМІСТ

Вступне слово	7
Пролог	10
Розділ 1	13
Розділ 2	22
Розділ 3	32
Розділ 4	38
Розділ 5	47
Розділ 6	59
Розділ 7	70
Розділ 8	75
Розділ 9	87
Розділ 10	96
Розділ 11	105
Розділ 12	110
Розділ 13	120
Розділ 14	131
Розділ 15	134
Розділ 16	142
Розділ 17	146
Розділ 18	151
Розділ 19	156

Розділ 20	162
Розділ 21.	169
Розділ 22	175
Розділ 23	180
Розділ 24	186
Розділ 25	193
Розділ 26	202
Розділ 27	210
Розділ 28	217
Розділ 29	222
Розділ 30	225
Розділ 31.	230
Епілог	234

Вступне слово

Ще рік чи два тому мені навіть на споді думок не мріялося, що «Я пам'ятатиму твоє обличчя» отримає нове книжкове життя. Вперше ця історія була надрукована влітку 2014 року невеличким тиражем у 500 примірників, які повністю розпродалися до виходу моєї наступної книжки. Та з кожним новим моїм трилером додавалося читачів, котрі хотіли б прочитати цей дебют.

Згодом «Обличчя» спіткала справжня пригода: дві читачки, незалежно одна від одної, пустили свої примірники в довгу буккросингову мандрівку Україною. Так примірник Юлі Говзан із Івано-Франківська, підписаний під час найпершої в моєму житті книжкової презентації, та примірник Олени Пилипів з Тернополя знайшли багато нових читачів і надихнули на це перевидання. Тож зараз саме час подякувати вам, дівчата!

Повернутися до цієї історії мені було й складно, і радісно водночас. З першого ж абзацу я усвідомила, що Поліна, яка писала цю історію у 2012–2013 роках, — це зовсім інша людина, ніж та, що пише це вступне слово. Хоч у текст довелося вносити певні зміни, я все ж намагалася не

робити зі старої книжки нову. Це було нелегко: теперішній мені кортіло рубати текст під корінь і переписувати. Довелося сваритися з собою з минулого і зрештою прийняти історію такою, як вона є. Адже без «Я пам'ятатиму твоє обличчя» у 2014 році не було б наступних чотирьох моїх книжок.

Це перевидання занурило мене в минуле, дозволивши згадати всі ті кумедні, щасливі моменти, які траплялися на шляху під назвою «написання першої книжки». Пригадалося, як я могла писати просто на роботі, сидячи за касою супермаркету електроніки й побутової техніки (я тоді обіймала посаду старшої касирки), а охоронець Андрій (так збіглося, що одного з головних героїв теж так звуть) стояв у мене за спиною й читав, а коли надходили покупці чи керівництво — давав сигнал згорнути файл. Дівчата-касирки читали написані розділи й просили писати далі, що неабияк мотивувало мене, а одна з тих дівчат — Мар'яна — зрештою стала моєю найближчою другою й першою читачкою цієї та наступних моїх книжок.

«Я пам'ятатиму твоє обличчя» — недосконала й досить проста, але справді важлива для мого життя книжка. Завдяки їй я тут. Завдяки їй я познайомилася зі світом сучасної української літератури, знайшла перших читачів, була вперше окрилена відгуками й набила перші гулі критикою. А ще саме ця книжка колись звела нас із Артемом Скориною, який був одним із перших читачів, котрим відгукнулася історія, а тепер є відповідальним редактором перевиданої книжки і моїм другом.

Ця книжка писалася у довоєнний час, а вперше була опублікована того страшного літа 2014 року. Відтоді ми – українці – стільки всього пережили й переживаємо просто зараз, що не вкладається у голову. Я щаслива, що протягом цих дев'яти років мала можливість жити, писати, розвиватися. Попри війну, розв'язану росією на нашій землі, я маю п'ять опублікованих книжок і щодня прокидаюся з вдячністю за це тим, хто стоїть на захисті України.

Насамкінець повторю те, що писала у післямові до першого видання: нехай жахіття трапляються вам тільки у книжках!

Пролог

— Яка краса! — дівчина тицьнула пальцем у дерев'яну хатину біля озера. Її дзвінкий голос пронизував сонну околицю.

Невеликий, ветхий дім стояв покинутий і цілком самотній — жодної душі чи іншої хатини поблизу. Лише озеро, похилий піщаний берег і кволий вітер в очереті. Будинок спав, просякнутий пилом і чужими спогадами. Напевно, раніше він і справді був гарним — дерев'яні балки, що зараз порепалися, колись явно трималися міцніше й надійно підпирали стріху; кущі пурпурового гібіскусу зараз здичавіли серед густого бур'яну, а тоді, мабуть, були окрасою невеликого садка.

Хлопець ледь скривився й скося глянув на захаращене обійстя.

— Уяви, як чудово ми могли б тут жити! Прокидатися на світанку, йти до води дивитися на легкі брижі. Або виходити на ганок із горням гарячої кави, хоч у трусах, хоч голяка — ніхто не побачить, — торохтіла дівчина.

— ...а крізь труси гризуть комарі, в ноги впиваються кліщі, клопи чи що там ще? — хлопець

засміявся. — І павуки! Ця хатина і той ганок, напевно, просто кишать павуками!

Тоді вони — щасливі, безтурботні й трохи п'яні — прогулювались берегом озера, тримаючись за руки і сперечаючись про різні дурниці. Його ноги, взуті у гумові в'єтнамки, пірнали то у прохолодну воду, то у м'який пісок. А небо над їхніми головами напиналося важкими свинцевими хмарами.

— Буде дощ, — мовив хлопець, — вертаймося до наших.

Та дівчина не зважала. Вона нахилилася до тихого плеса, зачерпнула долонями води й вихлюпнула на футболку коханого, доки той спостерігав за небом.

— Давай скупаємося? — дівчина стягнула з себе короткі шорти й просту майку, кинула одяг під ноги й пірнула в темну воду.

* * *

Андрій прокинувся. Щось знову урвало його приємний сон про минуле. Він розплющив очі й став роззиратися у розмитій темряві перед світанком, ніби хотів переконатися, що сам. Важко дихаючи, сів на постелі й звисив босі ноги на підлогу. Тут тхнуло старими речами, що чимало побачили за життя, й деревним вугіллям зі згаслої печі. В кімнаті не було ні холодно, ні жарко, але Андрій чомусь спітнів уві сні так, що аж простирadlo прилипло до спини.

Звідтоді, як він опинився тут, реальність почала плавитися, змінюватися й переплітатися

зі снами. В цьому будинку, так-сяк відремонтованому й прибраному нашвидкуруч, болісні спогади ожили, стали димними примарами, що чатували щоночі за вікном. Щойно Андрій уперше ліг тут спати — на серці заворушився приспаний страх.

«Що я тут забув?! Треба вшиватися!» — подумки скрикнув він.

Раптом Андрій відчув на собі погляд і затремтів. Миттю зірвався на рівні й метнув переляканий погляд до вікна. Крізь прозору фіранку проникав тьмавий світанок, а разом із непевним світлом за склом застигла пара чужих очей на блідому обличчі. Воно спостерігало за ним. Знову.

Розділ 1

Літо

Улітку, коли асфальт під ногами плавиться від спеки, місто стає гучним, метушливим, тісним. Улітку, коли разом із асфальтом плавиться мозок, так хочеться зірватися, втекти від задухи й гамору, податись світ за очі, щоб розжарена порохня вкрила твої сліди. Буває, стоїш на балконі, спершись ліктями на поручень, і думаєш: як воно — падати вниз? Та замість тебе летить недопалок, розсипаючи червоні іскри в густих сутінках.

— Хочу звільнитися з роботи, — сказав захмелілий хлопець.

— Е-е-е-й! А порадитися?! — дівчина спробувала обійняти його. — Зараз утнеш таку дурницю, а потім нікуди не візьмуть. Про резюме подумав?

— І що? До дідька те резюме, — хлопець пригорнув її у відповідь. — Головне, що ми разом. У разі чого я активніше візьмуся за музику. Буду по пабах із хлопцями грати частіше, а на денний час знайду ще якийсь підробіток.

Хлопець усміхнувся й ніжно торкнувся рукою щоки коханої. Дівчина витримала невелику павзу й холодно відповіла:

— Підробіток? Підеш кавунами торгувати чи мести вулиці? — на цих словах вона стрімко задержала голову догори. — Підробітки не для тебе, а музика — це, чесно кажучи, не надто надійно. Музикою сім'ю не прогонуєш.

— Ненадійно? — хлопець спохмурнів. — Ну, знаєш... Та гаразд, проїхали. Тоді переберімося кудись, переїдемо в інше місто? Мене тут усе бісить!

— Куди? — перепитала дівчина.

— Ну, хоча б у Київ, наприклад.

— Ну й нащо нам той Київ? — вона випручалася з обіймів і позадкувала, щоб зазірнути хлопцеві в очі. — Там іще гірше, ніж тут.

— Але там принаймні зарплатня вища, та й можливості серйозніші.

— Така ж робота, як і тут, плюс оренда, — для Юлі ця розмова явно перестала бути п'яними балачками. Вона суворо змряла коханого поглядом. — Ти ж знаєш, скільки мій брат платить там за однушку без ремонту десь у передмісті? Він цілу вічність добирається на роботу. Тут нам є де жити і де працювати. І навчання я не збираюся кидати лише тому, що тобі, бачте, стало нудно! Це ти до такого додумався, бо Борис скоро переїжджає?

Рот хлопця смикнувся, обличчям ковзнула тінь. Він затримав погляд на коханій, а тоді міцно стиснув руку в кулак.

— Ти нічого не розумієш! Чому ти постійно вважаєш, ніби все знаєш краще?! Юль, ти просто боїшся змін!

Стиснутий кулак гепнув об поручень, а тоді здійснювався у повітря для ще одного удару.

...Кілька місяців потому

Андрій вчепився в кермо. Почервонілі й добряче підпухлі очі невідривно дивилися на мокру дорогу. Двірники з натугою бігали з боку в бік, розганяючи холодні хвилі по вітровому склу. З отворів під торпедою дмухало нагріте пічкою повітря, але Андрій увесь тремтів.

Він їхав майже наосліп, так-сяк оминаючи глибокі вибоїни, наповнені каламутною водою. Дорога виявилася дуже погана, розбита вщент, та він збайдужіло наїжджав на кожен камінь і в кожному яму, що траплялися на шляху. Напевно, знов доведеться ремонтувати автівку: зрештою, цей «фольксваген» уже давно треба здати на брухт. Проте це був особливий «фольксваген» — «міракл» (це прізвисько дала йому Юля, бо їздило авто дивом), і Андрій не хотів прощатися зі спогадами, пов'язаними з цим стареньким авто.

Ще годину тому Андрій зі скам'янілим обличчям сидів у судовій залі, спостерігаючи, як відпускають на волю тих, хто відібрав у нього Юлю. Це не вкладалося в голову, але доказів за brakло. Злочинці відбули кількामісячний термін ув'язнення в слідчому ізоляторі, поки тривало досудове розслідування, а далі — свобода.

Юлі більше немає. Її забрали тоді, в пекельно гарячий липневий вечір, коли багато людей зібралось відсвяткувати день народження одного з їхніх спільних друзів. Голосно лунала музика, нетверезі голоси підспівували, не потрапляючи

в ноти. Горілка і пиво тоді лились рікою, як і слова. Вечір, коли вони посварились на балконі — вперше серйозно, і, як виявилось, востаннє.

Нападники перехопили Юлю в парку — напевно, шукали легкої наживи. Відібрали телефон, гаманець, але заручальний перстень вона вперто не віддавала. Тоді один зі злочинців дістав ножа. Лезо зблиснуло у напівтемряві й пірнуло в Юлин живіт. А затим її просто покинули стікати кров'ю на брукованій стежині. Такою була основна версія, але у суді щось пішло не так.

Їх упіймали. Одному було шістнадцять, а іншому — дев'ятнадцять. Брати. Та на слуханні їхній адвокат заявив, що пограбування не було, ножа не було, а до дівчини вони підійшли лише спитати, котра година. А решта — підстава. Знаряддя вбивства так і не знайшли, справу поспіхом закрили.

Тримаючись за кермо, Андрій плакав. Зрана на душа завжди болить сильніше, ніж зламана рука чи порізаний палець. Усвідомлення, що Юлі більше нема, пульсувало в жилах і розтікалося по тілу гіркотою. А додаткове розуміння, що якби вони тоді не полаялися — Юля не загинула б, обпікало Андрієві нутрощі, труїло його зсередини. Йому ніколи не вдасться забути її ображений, сповнений болю погляд, коли вона йшла геть. А холодні порожні очі з поліційних знімків й навік застигле обличчя в труні, певно, переслідуватимуть його в нічних жахіннях до кінця днів.

Озався телефон. Від несподіванки Андрій стрепенувся й ледь крутнув кермо не в той бік.

— Слухаю, — сухо мовив, притискаючи телефон плечем.

— Здоров, братчику. Як ти? Тримаєшся?

— Боря, це ти? — номер не висвітився, тому що Андрій зопалу стер із пам'яті телефона всі контакти.

— Ну, а хто ж іще? — голос друга тонує у галасі. — Я чув, що сталося. Повна лажа. Подаватимете апеляцію?

— Мабуть. Треба питати її маму й тата...

До цієї миті Андрій навіть не замислювався, що перший вирок суду — не обов'язково остаточний. Напевно, варто побачитися з Юлиними батьками і адвокатом, почати процедуру подання апеляції, але точно не сьогодні. Сьогодні Андрій не здатен навіть нормально дихати.

— Ти взагалі де зараз? — Борис перекрикував голоси й музику на фоні.

— На об'їзній, повертаюся додому.

— Я маю приємнішу пропозицію. Дуй у центр.

— Друже, я не в найкращому настрої. Сьогодні маю побути сам.

Тим часом розбита дорога потроху вирівнювалася. Почали блимати світлофори, з'являлися пішохідні переходи, скляні зупинки, магазини й багатоквартирні будинки обабіч вулиці.

— Самому не варіант! — запротестував Борис. — Ми зараз у нашому пабі, тут усі свої. Тобі треба видихнути, виговоритися, а мені — попроситися.

— Попрощатися? — не зрозумів Андрій.

— Ну, я ж завтра їду на роботу, точніше — переїжджаю. Пам'ятаєш, я влітку розповідав, що тато знайшов мені місце для практики? Тимчасове місце, звичайно, просто щоб досвіду набратися.

— І далеко їдеш? — поцікавився Андрій, звертаючи на повороті.

— Одне село в Глиницькому районі. Приблизно шістдесят кеме від міста. Сусіднє від малої батьківщини моєї.

— Зрозумів.

Андрій на хвильку замислився.

— То як, приєднаєшся до нас? — напосідав Борис.

Андрій голосно зітхнув.

— Гаразд. Може, компанія й справді зараз не завадить.

Борис із Андрієм були добрими друзями. По-знайомилися в університеті, коли обоє пробували себе у рок-музиці. Обоє грали на гітарі, фанатили від тих самих гуртів: Iron Maiden, Metallica. Влітку Боря як міг допомагав Андрієві пережити смерть Юлі, але Андрій не бажав відпускати минуле. Він відмежувався від навколишнього світу, ігноруючи дзвінки й повідомлення друзів, аж до дня суду.

Андрій навмисно пропустив поворот на вулицю, яка вела до його дому, й натомість попрямував у бік центру. Невдовзі був на місці. Припаркував авто на стоянці поруч зі входом, неквапно спустився мурованими сходами в паб. Там було гамірно і спекотно. Всі столики були вщерть забиті відвідувачами, котрі цмулили пиво й хрумкотили закусками.

Помітивши своїх друзів, Андрій зняковіло махнув рукою, підійшов і сів на вільний стілець у кутку стола. Кожен із присутніх озвався — хто радісно, хто знічено. Хтось простягав руку для потиску, а хтось міцно обіймав, тихо

висловлюючи співчуття. Коли всі зрештою повернулись до своїх келихів і закуски, Борис підсунув свій стілець ближче до Андрієвого.

— Добре, що ти передумав!

— Угу, — безбарвно озвався Андрій. — То що за робота в тебе?

— Проста робота — звільнилося місце фельдшера в селі Водиця, — Борис надпив зі свого кухля густе темне пиво і продовжив: — Мій батько живе у сусідньому і працює в районній лікарні, то й домовився, щоб медпункт не закривали, а дали мені роботу.

— То біля твоїх Жолудівців?

— Саме так, — підтвердив Борис, хрумкаючи грінкою з часником.

— Це ж там, де ми Купала якось святкували?

Зненацька Андрія охопили яскраві спогади про ще одне щасливе літо з Юлею. Від теплого спомину сперло дихання.

— Весело тоді було! — усміхнувся Борис. — Понапивались самогону, а потім хто на сіні спав, хто блювати побіг, а ви з Юлькою побрили через ліс і загубились. Ох, довго я тоді вас шукав!

— Щось не так ти все пам'ятаєш. Ми просто гуляти пішли, озеро знайшли, захотіли скупатись... А потім, коли ми в воду почали лізти, хтось із місцевих підняв ґвалт, і ми пішли собі далі. Але ви понапивались, як поросята, — оце точно факт.

— Як скажеш, друже!

Борис надпив пива, а тоді, щось пригадавши, додав:

— Те озеро, до річі, якраз між Жолудівцями і Водицею. Так що можу передати привіт від тебе місцині. Хоча місцеві справді не купаються

там. Називають його Чорним. Подейкують, що там русалка якась живе, чи відьма, чи ще яка нечисть. І навіть риби не ловлять. Я, коли малим був, полюбляв із хлопцями там гуляти, але лізти в воду було суворо заборонено.

Товариство весело загомоніло. Підіймалися келихи за Бориса. Андрій відчув млосний щем у грудях. Заворушилися спогади, зашурхотіли щасливими обличчями з минулого, наче опале листя під ногами у парку. Андрієві закортіло повернутися у минуле, пройтись тим прохолодним берегом озера, вдивлятися у воду...

— Друже, можна спитати?

Борис розвернувся на стільці й зацікавлено кивнув Андрієві.

— А ти там де жити будеш? У батька свого в Жолудівцях?

— Та ні. Там будиночок і кабінет поряд — невеличкий медпункт, так би мовити. Тож працювати й жити буду в одному місці.

— А якби я поїхав із тобою? Бодай на кілька днів?

— Та не проблема, звичайно. Але нащо воно тобі? Село як село.

— Знаєш, ти був правий. Досить мені ховатися від світу. Думаю, що після всього цього пекла варто розвіятися.

Боря замислився, а тоді поплескав друга по плечу й сказав:

— То пакуй манатки!

— А твої речі в багажник моєї каструлі помістяться? — спитав Андрій.

— Мої пожитки їдуть «чартером» — замовив вантажне перевезення.

Андрій кивнув.

Вечір продовжився. Андрія сповнила легкість і дивне передчуття, котре ніяк не давалося до тлумачення.

«Я хотів змін — я їх отримаю».